

Rewolucja przemysłowa – nowi robotnicy

Den industrielle revolusjonen – de nye arbeiderne

Wielu biednych chłopów, prządek i tkaczek przeprowadzało się ze wsi do miast, by znaleźć pracę. W miastach czekało ich inne życie niż na wsi. Właściciele fabryk chcieli zarobić jak najwięcej pieniędzy, więc robotnicy musieli pracować po 14-15 godzin na dobę. Płace (lønn) były niskie i wiele osób musiało dorabiać, by mieć z czego żyć. Podczas pracy nie było przerw, a pojęcie ferii było nieznane.

Z powodu długich godzin pracy robotnicy mało przebywali na dworze. W fabrykach było ciepło, a powietrze wypełnione było pyłem (støv) i gazem. Otwieranie okien było zabronione (forbudt), przez co wielu robotników miało problemy z oddychaniem i zapadało na choroby płuc.

Poza tym maszyny były niebezpieczne i często zdarzały się wypadki (ulykker). Jednak prawie nikt nie miał odwagi się skarżyć w obawie o utratę pracy. Jeśli ktoś nie pracował wystarczająco dobrze lub zbyt wolno, mógł być bity lub karany na inne sposoby. Robotnicy nie mieli żadnych praw (rettigheter).

Nowi robotnicy potrzebowali miejsca zamieszkania i osiedlali się w pobliżu fabryk, gdzie liczba ludności szybko rosła. W Londynie liczba mieszkańców wzrosła o milion w przeciągu pierwszej połowy XIX wieku. W 1850 około połowa ludności (befolkning) Wielkiej Brytanii mieszkała w miastach.

Nowe domy robotników były nędzne. Budowniczcy chcieli szybko zarobić pieniądze i budowali domy, w których brakowało światła, powietrza, wody i kanalizacji. Całe rodziny gnieździły się w jednym pokoju. Wiele osób mieszkało w zimnych piwnicach pełnych zgnilizny i pleśni. Przed domami unosił się czarny dym (røyk) z fabryk. Ludzie chorowali, wielu umierało na tyfus, cholerę lub gruźlicę (tuberkulose).

Kobiety i dzieci muszą ciężko pracować

Kobiety zarabiały dużo mniej niż mężczyźni, choć pracowały równie ciężko.

Mąż uważany był za głowę rodziny i dlatego miał zarabiać (tjene) więcej. Nikt

nie przejmował się samotnymi matkami, których było wiele. Ciężarne kobiety pracowały aż do rozwiązania. Po urodzeniu dziecka pozostawały w domu dwa tygodnie i nie dostawały za ten okres wynagrodzenia. Jak wracały do pracy, musiały brać ze sobą dziecko lub znaleźć kogoś do opieki.

Także dzieci pracowały w fabrykach i zarabiały mało. Im łatwiej było wejść pod niebezpieczne (farlige) maszyny niż dorosłym. Najgorzej miały dzieci zatrudnione w kopalniach. Od kiedy skończyły pięć lat musiały wrzucać węgiel do wagonów i ciągnąć je przez wąskie korytarze, gdzie dorośli by się nie zmieścili. Jeśli się leniły lub były zmęczone, mogły dostać baty. Wielu rodziców posyłało dzieci do pracy, by mogły zarobić pieniądze dla rodziny.

Robotnicy protestują

Robotnicy mieli ciężkie życie. Nie dostawali pieniędzy jak zachorowali i nie mieli prawie żadnych praw. Większość czasu spędzali w pracy.

Z czasem wielu robotników zaczęło protestować przeciw nędznym warunkom pracy. Szczególnie wiele osób domagało się lepszych płac dla kobiet i dzieci.

Ludzie chcieli otrzymać prawa, które by ich chroniły (**beskytte**). Wkrótce zdecydowano, że dzieci poniżej ósmego roku życia nie mogły pracować w fabrykach, a dzieci wieku od 8 do 13 lat miały oprócz pracy kształcić się.

W 1850 zdecydowano, że kobiety i dzieci nie miały pracować więcej niż 10,5 godzin dziennie, a mężczyźni nie dłużej niż 12 godzin.

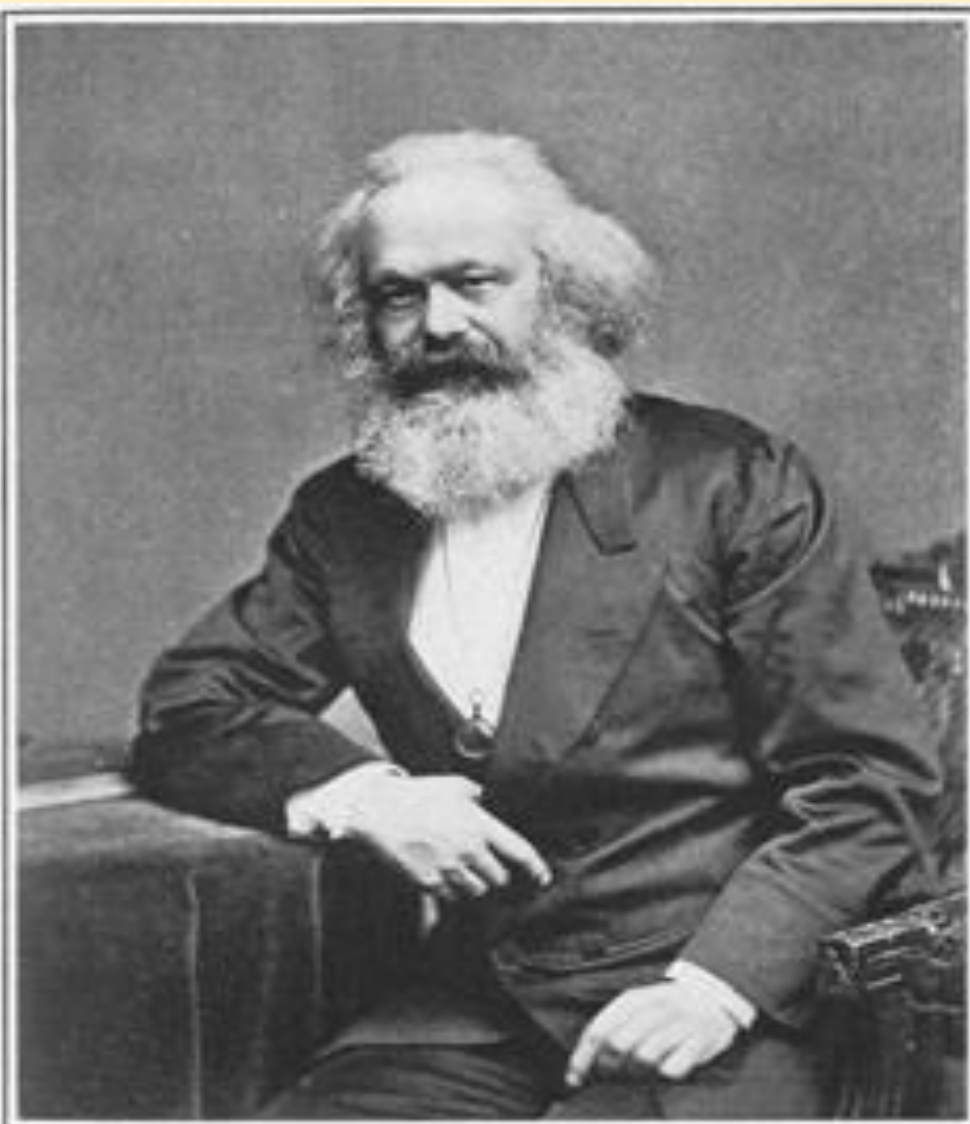

Karol Marks filozofem robotników

Robotnicy w różnych krajach mieli te same problemy, więc czuli, że w pewnym sensie byli jedną rodziną. Filozof Karol Marks przedstawił swoje przemyślenia odnośnie warunków życia i pracy robotników.

Karol Marks uważał, że pieniądze zarabiane przez właścicieli fabryk należało podzielić po równo między pracowników fabryk. Bogatych (rik) fabrykantów nazywał kapitalistami, a biednych (fattig) robotników proletariuszami.

Marks uważał, że robotnicy i właściciele fabryk powinni wspólnie posiadać fabryki. W ten sposób nikt by nikogo nie uciskał. Marks mówił: „Proletariusze wszystkich krajów, łączcie się!”

Karol Marks mówił: „Proletariusze wszystkich krajów, łączcie się!”

Pytania:

1. Kto pracował w nowych fabrykach?
2. Wymień miasto w Wielkiej Brytanii, gdzie znacznie wzrosła liczba mieszkańców.
3. Jak żyli ludzie w nowych miastach fabrycznych?
4. Dlaczego mężczyźni i kobiety mieli nierówne pensje pomimo, że wykonywali tę samą pracę?
5. Z czego zasłynął Karol Marks?

Wpisz norweskie pojęcia przy polskich odpowiednikach:

RØYK	FARLIG	FORBUDT	LØNN	TJENE
	RETTIGHETER	BESKYTTE	ULYKKE	BEFOLKNING
	FATTIG	TUBERKULOSE	STØV	RIK

PŁACA –

PYŁ –

ZAKAZANE –

PRAWA –

LUDNOŚĆ –

DYM –

GRUŻLICA –

ZARABIAĆ –

NIEBEZPIECZNE –

CHRONIĆ –

BOGATY –

BIEDNY –

WYPADEK –

Źródła:

Kosmos 10, John Harald Nomedal og Ståle Bråthen

Store norske leksikon

Zdjęcia:

<http://blogs.isb.bj.edu.cn/16jinao/files/2013/05/19.-How-the-Poor-lived2.jpg>

https://prezi.com/_iwtDXwgttlg/living-conditions-in-the-industrial-revolution/

<https://www.tes.com/lessons/yewHWcGCTzcyRg/the-industrial-revolution-child-labor-unit-3>

<https://prezi.com/3qz1ls-49iru/labor-unions-during-the-industrial-revolution/>

<http://www.historyinanhour.com/2013/03/14/karl-marx-philosophy-in-an-hour/>